

ADMINISTRATIVIZMI²⁰⁰

1. Uvod

U bazi hrvatskoga strukovnoga nazivlja *Struni* naziv *administrativizam*, obrađen u sklopu projekta *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena*²⁰¹, definira se kao „riječ, oblik riječi ili skupina riječi svojstvena administrativnomu stilu” (<http://struna.ihj.hr/naziv/administrativizam/52163/>). U skladu s tom definicijom administrativizmima pripadaju jednorječni i višerječni (pravni, financijski, računovodstveni) nazivi, ali i drugi izrazi koji se često pojavljuju u tekstovima pisanim administrativnim stilom (tipične kolokacije i gramatičke konstrukcije) te se naziv *administrativizam* u ovome poglavlju upotrebljava u tome značenju.

U hrvatskim se jednojezičnim rječnicima nazivi koji se često upotrebljavaju u administrativnome stilu označuju oznakama *admin.*, *prav.*, *račun.* i/ili *fin.* U pravilu je riječ o nazivima koji pripadaju području prava ili financija. Ta je područja katkad teško razlučiti, pa se npr. naziv *stavka* u značenju ‘rubrika’ u knjigovodstvenim knjigama’ u *Rječniku hrvatskoga jezika* urednika Jure Šonje (RHJ) označena kao *fin.*, u *Hrvatskome jezičnom savjetniku* (HJS) kao *adm.*, *knjigov.*, *prav.*, a na *Hrvatskome jezičnom portalu* (HJP) u tome značenju nema nikakve oznake. Administrativizmi koji nisu nazivi donose se rijetko i nesustavno. Tako se tipični administrativizam *biti dužan* ne označuje nikakvom oznakom; u RHJ-u donosi se značenje ‘obvezan’, na HJP-u *biti dužan* navodi se u frazeološkome bloku sa značenjem ‘imati dužnost, imati obvezu’. U jezičnim se priručnicima i na savjetničkim portalima također govori uglavnom o pravnome ili financijskome nazivlju, u pravilu s normativnoga aspekta: *strana* ili *stranka*; *regulatorna* ili *regulativna agencija*; *radnik* ili *djelatnik*; *molba* ili *zamolba*; *spisak*, *popis* ili *lista*; *isti* ili *taj*; *licel/lični* ili *osoba/osobni*; *instrumenti* ili *propisi* itd. (Alerić 2011., Babić 1990., Bilić i dr. 2011., Brabec 1984., Dulčić 1997., Hudeček 2016., Hudeček, Mihaljević i Vukojević (ur.) 1999. i 2010., Mrčela i Lewis 2016., Opačić 2009., Pavešić 1971., Rožić 2013., Slić 2006., Težak 1991.). Od administrativizama koji se ne ostvaruju na leksičkoj razini u savjetničkoj se literaturi spominje problem dopune prijedloznoga izraza *u vezi* / *u svezi* (+ genitiv/ /instrumental) te složenoga veznika *s obzirom da* / *s obzirom na to da*, *bez obzira što* / *bez obzira na to što*. U kontekstu administrativne uporabe spominje se općenito pasiv, neki pleonazmi i dekompozicija predikata.

²⁰⁰ Ovo se poglavlje djelomično temelji na radu Hudeček 2020.

²⁰¹ Više o projektu *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* vidi na stranicama projekta <https://jena.jezik.hr/> i u Mihaljević, Hudeček, Jozić 2023.

U daljnjemu se tekstu opisuje kako se obradi administrativizama pristupa u osnovnome modulu *Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika*.

2. Obrada administrativizama u *Mrežniku*

Pri obradi administrativizama u *Mrežniku* u obzir su uzeti savjeti koji se nalaze na stranicama *Jezičnoga savjetnika* (jezicni-savjetnik.hr), podatci iz jezičnih savjetnika i rječnika te literature o administrativnome stilu i nazivlju (Alerić 2011., Barbić 2013., Čubrić Javornik 2016., Hudeček, Lewis i Mihaljević 2011., Mrčela 2013., Mrčela i Lewis 2016., Silić 2006., Pranjковиć 1996., Mrčela i Lewis 2016.), a također i zbirka savjeta službe za jezične savjete Instituta za hrvatski jezik, koja uključuje i savjete upućene hrvatskoj prevoditeljskoj službi Europske komisije u Bruxellesu i Luxembourg.

Administrativizmi koji se ostvaruju na leksičkoj razini (u pravilu nazivi iz pravnoga, računovodstvenoga i financijskoga područja) donose se u *Mrežniku* kao natuknice (jednorječni nazivi) ili podnatuknice (dvorječni i višerječni nazivi) i obrađuju uz oznaku područja u kojemu se pojavljuju kao i sve ostale rječničke jedinice. Administrativizmi koji nisu nazivi, odnosno riječi i izrazi koji pripadaju jeziku struke, komentiraju se u uporabnoj napomeni. Osobito čvrste sveze navode se kao podnatuknice (npr. *provesti test, na licu mjesta*). Bez obzira na to je li riječ o nazivu ili izrazu tipičnomu u jeziku administracije, kad je to potrebno, donosi se napomena o njegovu normativnome statusu.

2.1. Normativni status administrativizma

Normativni se status administrativizma opisuje u normativnoj napomeni. Komentira se npr. odnos *institucionalni/institucijski, isti/taj, regulatorni/regulativni/regulacijski, strana/stranka*, uporaba pasiva uvedenoga izrazom *od strane* (pod natuknicom *strana*), prijedloga *putem*, konstrukcija *u članku 5, stavak 7*. Normativne napomene u *Mrežnik* se unose sa stranica *Jezičnoga savjetnika* (jezicni-savjetnik.hr), vidi poglavlje *Unutrašnje i vanjske poveznice*. Primjerice, u napomeni uz natuknice *najmoprimac* i *najmodavac* upozorava se na pravopisni problem koji se može pojaviti pri pisanju ugovora: „U ugovorima nazivi *najmoprimac* i *najmodavac* pišu se malim slovom. Pogrešno je: *Ivan Horvat* (u daljnjemu tekstu: *Najmodavac*) i *Petar Kovačević* (u daljnjemu tekstu: *Najmoprimac*), a točno je: *Ivan Horvat* (u daljnjemu tekstu: *najmodavac*) i *Petar Kovačević* (u daljnjemu tekstu: *najmoprimac*).” Takva se normativna napomena navodi uz riječi koje se često nalaze u ugovorima i u njima pišu velikim slovom (*poslodavac, darodavac/darovatelj, daroprimac* itd.) te se uz takve riječi donosi i poveznica na poglavlje u *Hrvatskome pravopisu* (pravopis.hr) u kojemu se nalazi i spomenuto pravilo. Normativne napomene povezane s administrativnom jezičnom uporabom odnose se, kako pokazuju dalje u tekstu navedeni primjeri, na sve jezične razine. Dalje donosimo nekoliko primjera normativnih napomena uz administrativizme.

u 4. članku, 2. stavku. Uz značenja natuknica *članak* i *stavak* koja imaju u pravu i administraciji donosi se normativna napomena (označena s •) koja se odnosi na pisanje zareza u izrazu *u x članku, x stavku* te na nedomunicu sklanja li se u takvu izrazu riječ *stavak*, vidi normativnu napomenu uz 5. značenje imenice *članak* u 1. primjeru.

1. primjer: Peto značenje imenice *članak*

5. prav. **Članak je brojem označeni odlomak pravnoga teksta (zakona, pravilnika itd.).**

Članak 7. Dijete ima pravo odmah nakon rođenja biti upisano u matične knjige, dobiti osobno ime i državljanstvo, znati tko su mu roditelji i uživati njihovu skrb.

Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba kaznit će se za kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela.

Zakon o socijalnoj skrbi ušao je u saborsku proceduru, a u tom Zakonu ugrađeni su članci koji se odnose na inkluzivni dodatak.

Što se s člankom može? dodati ga (pravilniku, zakonu), dopuniti ga, izmijeniti ga, ugraditi ga (u pravilnik, u zakon) *pren.*

• U zakonskim tekstovima često je pozivanje na članke i stavke koji su dio članka. Pritom se postavlja nekoliko pitanja. Prvo je od njih pitanje treba li iza broja članka pisati zarez te treba li imenicu *stavak* sklanjati. Budući da je u redoslijedu u kojemu se prvo spominje članak, a onda stavak, npr. *u 4. članku, 2. stavku*, riječ o inverziji (prema *u 2. stavku 4. članka*), u tome izrazu treba pisati zarez. Nadalje, s obzirom na to da se prijedlog *u* odnosi i na članak i na stavak, potrebno je sklanjati i imenicu *članak* i imenicu *stavak*.

od strane. Korpusna pretraga omogućuje i provjeru tvrdnje koja se često nalazi u jezičnim priručnicima da je uporaba pasiva, osobito pasivne konstrukcije u kojoj se vršitelj radnje uvodi konstrukcijom *od strane*, značajka administrativnoga stila. Skice riječi pokazuju da su takve konstrukcije među najčešćim konstrukcijama u kojima se pojavljuje riječ *strana*, vidi 1. sliku. Imenice kojom se najčešće označuje vršitelj radnje (*ministarstvo, država, korisnik, policija, poslodavac, grad*) upućuju na uporabu toga izraza u administrativnome tekstu. Stoga smo i u *Mrežniku* donijeli normativnu napomenu koja se odnosi na uporabu te konstrukcije. U obradi je donosimo u podnatuknici *od strane* natuknice *strana*, vidi 2. primjer.²⁰²

²⁰² Na to da pasivnu konstrukciju s izrazom *od strane* ne treba upotrebljavati u hrvatskome standardnom jeziku upozoravaju gotovo svi jezični savjetnici, usp. Bilić i dr. (2011: 163), Alerić (2011: 133), Brabec (1984 : 101), Babić (1990: 147), Težak (1991: 169), Pavešić (1971: 267) itd.

strana

prijedlog	
od	...
od strane	
sa	...
sa strane	
po	...
po strani	
na	...
na stranu	
oba	...
objema stranama	
niz	...
niza stranu	
između	...
između strana	
u	...
u stranu	

od strane

u_genitivu-n	
ministarstvo	...
država	...
korisnik	...
roditelj	...
policija	...
poslodavac	...
organizator	...
proizvođač	...
medij	...
vlasnik	...
liječnik	...
stručnjak	...

1. slika: Stupac *prijedlog* + *imenica* u skicama riječi imenice *strana* (lijevo) te *izraz* + *imenica* u *G* u skicama riječi izraza *od strane* (desno)

2. primjer: Obrada podnatuknice *od strane* (natuknica *strana*)

- **od strane**

Izraz od strane upućuje na vršitelja kakve radnje.

U slučaju neuspjeha projekta ili prekida njegove realizacije od strane korisnika projekt i njegovi ostvareni rezultati (materijalni i nematerijalni) postaju vlasništvom Republike Hrvatske.

Treba napomenuti da je DVD oštećen od strane države za vozilo koje je dobio kao donaciju, ali nadležna tijela na carini nisu priznala vozilo kao vatrogasno, nego ga upisala kao civilno vozilo, za što je DVD morao platiti porez od 25 000 kn.

od strane + imenica u genitivu: od strane države, od strane grada/Grada, od strane korisnika, od strane ministarstva, od strane policije, od strane poslodavca, od strane roditelja, od strane sponzora, od strane trećih osoba, od strane Vlade

- U zakonskim i drugim tekstovima pisanim administrativnim stilom česta je uporaba pasivne konstrukcije *od strane*. Ta konstrukcija ne pripada hrvatskomu standardnom jeziku i u njemu je općenito, pa tako i u njegovu administrativnome stilu, treba

izbjegavati. Stoga hrvatskomu standardnom jeziku ne pripadaju rečenice poput *Predavanje je praćeno od strane studenata.*, a pripadaju mu rečenice poput *Studenti su pratili predavanje.*

Hrvatski jezik: <https://hrcak.srce.hr/207557>

U 2. primjeru vidi se da se u obradi podnatuknice *od strane* donosi poveznica na rad u časopisu *Hrvatski jezik* (Lewis 2018.), u kojemu se donose dodatna objašnjenja pasivne konstrukcije u kojoj je vršitelj radnje uveden izrazom *od strane* te njezina različita statusa u hrvatskome i engleskome ili njemačkome te upozorava na to da se „pri prevođenju s engleskoga ili njemačkoga jezika, u kojima su pasivne konstrukcije manje stilski obilježene nego u hrvatskome jeziku, nerijetko upotrebljava sveza *od strane*. Općenito uporabu te sveze treba izbjegavati...” (Lewis 2018: 29).

dekomponirani predikat. U *Mrežniku* se (u podnatuknicama) donose i komentiraju i najčešći slučajevi dekomponiranoga predikata (*izvršiti (analizu, napad, provjeru, uplatu), obaviti (pregled, testiranje), provesti (ispitivanje, testiranje)* itd.), osobito čestoga u administrativnome stilu. Uz glagole koji su često sastavnica dekomponiranoga predikata donosi se normativna napomena u kojoj se upozorava na to da dekomponirani predikat u hrvatskome standardnom jeziku, pa i u njegovu administrativnome stilu, treba izbjegavati, odnosno, ako pritom ne dolazi do promjene značenja, umjesto njega upotrijebiti odgovarajući glagol tvorbno povezan s imenicom koja se u njemu nalazi. Na dekomponirani predikat ne upozorava se samo u opširnoj normativnoj napomeni nego već u definiciji, koja je zapravo uvodna formulacija kojom se uz glagole česte u dekomponiranim predikatima uvode podnatuknice u kojima se nalaze sveze koje su tipični primjeri dekomponiranih predikata, vidi 3. primjer.

3. primjer: Četvrto značenje glagola *provesti*

4. Provesti kao nepunoznačni glagol pojavljuje se uz imenice i često se može zamijeniti punoznačnim glagolom izrazno povezanim s odgovarajućom imenicom.

- **provesti ispitivanje**

Proizvođač je prije plasiranja proizvoda na tržište EU-a dužan provesti ispitivanje proizvoda, označiti proizvod znakom CE i tek onda plasirati proizvod na to tržište.

SINONIM: ispitati

- **provesti testiranje**

Prošle smo godine u suradnji s policijom proveli testiranje naših učenika u spretnosti vožnje bicikla.

U sklopu projekta instalirat će se nove GNSS prijamnike i antene na lokacijama referentnih stanica te provesti testiranje sustava i aktivnosti promidžbe i vidljivosti.

SINONIM: testirati

- Često se, osobito u administrativnome stilu, umjesto punoznačnih glagola upotrebljava pomoćni glagol (*biti*) ili koji nepunoznačni glagol (*načiniti, postaviti, uzeti, izvršiti, doći*

do, provesti) i glagolska imenica (*razmatranje, odustajanje, ispitivanje, testiranje*) ili imenica tvorbeno povezana s glagolom (*razlika, procjena, odraz, uplata, znanje*). Umjesto takvih sveza bolje je u standardnome jeziku, pa i u njegovu administrativnome funkcionalnom stilu, upotrijebiti punoznačni glagol, naravno, u onim kontekstima u kojima su takve sveze i punoznačni glagol istoznačni. Tako se u mnogim kontekstima u kojima je to moguće bez promjene značenja u standardnome jeziku preporučuje uporaba glagola *ispitati* odnosno *testirati* umjesto izraza *provesti ispitivanje* odnosno *provesti testiranje*.

vlasnički list i vlastovnica. Skice riječi za riječ *list* u *Hrvatskome mrežnom korpusu hrWaC-u* pokazuje npr. da su dvorječni nazivi – administrativizmi – *rodni list* (s 2141 potvrdom) i *vlasnički list* (s 2087 potvrda) na visokome šestome i sedmome mjestu po čistoći sveza i kolokacija strukture *pridjev + list* (nešto su manje potvrđene kolokacije *vjenčani list* (528), *posjedovni list* (490), *jamstveni list* (450), *putni list* (448), *krsni list* (353)) te da se na visokim mjestima po čistoći pojavljuju kolokacije strukture *glagol + list* (*A*): *izdati list* (139), *izvaditi list* (111) te koordinacija *rodni list i domovnica / domovnica i rodni list* (83). Daljnjom se pretragom najčešćih sveza dobivaju podatci o kolokacijama u kojima se najčešće pojavljuju, vidi 2. sliku.

vlasnički list ^(noun)
Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLID) freq = 2,087 (1.49 per million)
(list-n filtered by vlasnički-a)

list: koga-što 27.07	list: imenica_iza_prijedloga	list: glagol_ispred_prijedloga	list: koordinacija 6.76	list: biti_kakav? 0.96
izvaditi 33 5.74	u-s X 172 8.24	za-s 110 5.27	kupoprodajni 6 9.07	uređan 6 6.79
predočiti 2 5.45	na-s X 72 3.45	na-s 37 1.77	izvadak 4 7.71	
priložiti 8 5.19	sa-s X 38 1.82	sa-s 29 1.39	uporaban 7 7.29	list: a-koga-čega 0.86
ishoditi 6 5.15	iz-s X 27 1.29	u-s 27 1.29	kopija 6 6.61	čestverosoban 4 11.87
posjedovati 22 4.02	po-s X 22 1.05	bez-s 17 0.81	građevinski 6 4.77	
dostaviti 8 3.63	bez-s X 21 1.01	od-s 16 0.77	ugovor 8 3.96	list: koga-čega 0.67
dobiti 87 2.48	za-s X 15 0.72	nad-s 9 0.43		ticati 5 0.31
nemati 40 1.78	do-s X 11 0.53	iz-s 8 0.38	list: particip 3.93	list: oba_u_genitivu 0.29
zatražiti 5 1.72	nakon-s X 4 0.19	umjesto-s 5 0.24	etažirati 12 8.94	posjedovni 4 8.25
dobivati 7 1.34	oko-s X 4 0.19	po-s 4 0.19	ovjeriti 9 6.19	
čekati 6 1.24		o-s 4 0.19	ucrtati 5 5.82	vlasnički: koordinacija 6.61
imati ♣ 176 1.11	list: veznik 16.67	list: kakav? 13.08	priložiti 4 5.34	posjedovni 25 11.60
tražiti 16 1.07	niti 6 0.55	posjedovni 29 8.28	vjenčati 4 4.80	dovola 11 5.63
pokazati 7 1.01		uređan 45 6.52	izdati 7 3.76	ugovor 10 4.28
uzeti 5 0.39		etažirati 7 6.45		dokumentacija 4 3.85
donijeti 5 0.14		čist 28 2.87	list: u_genitivu-n 3.02	vlasnički: kako-kada? 5.03
		svjež 4 1.39	čestica 4 4.78	odnosno 13 0.79
			nekretnina 14 3.89	vlasnički: u_genitivu-a 1.77
		list: subjekt_od 7.43	stan 10 3.15	knjiga 7 5.72
		glasiti 11 4.41	kuća 5 1.89	
		dokazivati 4 3.03	list: a-koga-što 1.68	
		sastojati 4 1.51	sav 4 0.19	

2. slika: Isječak iz skica riječi za naziv *vlasnički list*

Iako je *Mrežnik* rječnik koji se temelji na korpusu, a nije korpusom vođen (dakle, korpusne činjenice analiziraju leksikografi koji konačno odlučuju o tome koje će činjenice ući u rječnik), čestoća kolokacija ključna je činjenica pri odlučivanju o tome hoće li koju svezu ili čestu kolokaciju navesti u rječniku. U *Mrežniku* se višerječni nazivi strukture *pridjev + list* obrađuju kao podnatuknice, vidi 5. primjer. Pri pregledavanju korpusa primijetilo se da se veoma često u općemu jeziku kao istoznačnice upotrebljavaju nazivi različitoga značenja *posjedovni list* i *posjedovnica*; *rodni list* i *izvadak iz matične knjige rođenih*; *smrtni list* i *smrtoavnica*; *vjenčani list* i *izvadak iz matice vjenčanih*; *vlasnički list* i *vlastovnica*. Normativne se napomene izrađene po istome obrascu stoga donose uz sve navedene riječi i sveze, vidi 4. primjer, u kojemu se donose obrade svih višerječnih naziva s nosivom riječju *list* koji pripadaju administrativnomu kontekstu kako bi se pokazala i sustavnost u obradi te kolokacijska usporedivost navedenih naziva.

4. primjer: Obrade podnatuknica natuknice *list* koje pripadaju pravnomu (administrativnomu) nazivlju

- **posjedovni list**

prav. admin. **Posjedovni je list dokument koji sadržava podatke o svim katastarskim česticama koje čine jedno zemljišno-knjižno tijelo te sve katastarske promjene koje se odnose na njih.**

U jednom posjedovnom listu može biti upisano više katastarskih čestica, odnosno jedna katastarska čestica može biti upisana u više posjedovnih listova.

Što se s posjedovnim listom može? izdati ga, izvaditi ga, kopirati ga, krivotvoriti ga, pokazati ga komu, priložiti ga čemu, zatražiti ga

• Nazivi *posjedovni list* i *posjedovnica* katkad se upotrebljavaju kao sinonimi. To je pogrešno jer je posjedovni list isprava koja evidentira posjed i posjednike (nositelje prava na katastarskim česticama), a posjedovnica (uz vlastovnicu i teretovnicu) dio vlasničkoga lista koji sadržava podatke o svim katastarskim česticama koje čine jedno zemljišno-knjižno tijelo te sve katastarske promjene koje se na njih odnose.

- **rodni list**

prav. admin. **Rodni je list dokument kojim se potvrđuje da je osoba upisana u matičnu knjigu rođenih i koji sadržava samo trenutačne osobne podatke.**

Tiskanica za podnošenje zahtjeva možete kupiti u Narodnim novinama, a prilikom predaje popunjenog zahtjeva potrebno je priložiti: radnju knjižicu osobe od koje se izvodi pravo na mirovinu, smrtni list – vjenčani list, rodne listove za sve članove obitelji koji traže da im se prizna pravo na mirovinu te školske potvrde za djecu na redovnom školovanju, izjavu jesu li članovi obitelji zaposleni odnosno koriste li neku drugu mirovinu.

Što se s rodnim listom može? izdati ga, izvaditi ga, kopirati ga, krivotvoriti ga, pokazati ga komu, priložiti ga čemu, zatražiti ga

• Nazivi *rodni list* i *izvadak iz matice rođenih* katkad se upotrebljavaju kao sinonimi. To je pogrešno jer su rodni list i izvadak iz matice rođenih dva različita dokumenta. U izvadak iz matice rođenih upisuju se sve promjene osobnih podataka, dok se u rodni list upisuju samo posljednje promjene.

- **smrtni list**

prav. admin. **Smrtni je list dokument kojim se potvrđuje čija smrt.**

Naravno, službenici bolnice izdali su smrtni list s njegovim imenom, obaviještena je obitelj i organiziran pokop.

Što se sa smrtnim listom može? izdati ga, izvaditi ga, kopirati ga, krivotvoriti ga, pokazati ga komu, priložiti ga čemu, zatražiti ga

- Nazivi *smrtni list* i *smrtovnica* katkad se upotrebljavaju kao sinonimi. To je pogrešno jer je smrtni list izvadak iz matice umrlih, odnosno dokument kojim se potvrđuje da je osoba proglašena umrlom. Smrtovnica je dokument koji temeljem smrtnoga lista (upisa u maticu umrlih) sastavlja matičar i koja sadržava podatke o umrloj osobi, njezinoj imovini i nasljednicima te ga dostavlja sudu radi pokretanja ostavinskoga postupka ili predaje osobi na čiji ju je zahtjev sastavio.

- **vjenčani list**

prav. admin. **Vjenčani je list dokument kojim se potvrđuje da je osoba upisana u matičnu knjigu vjenčanih i koji sadržava samo trenutačne osobne podatke.**

Novim zakonom također je redefiniran sastav dokumentacije koju podnositelj zahtjeva treba podastrijeti, a uz mnoštvo fotokopija različitih svjedodžbi, indeksa, plana studija, uvjetima za upis na studij, treba priložiti i – vjenčani list?

Prijevara se otkrije kada jednoga dana slovenski muž pronađe vjenčani list svoje supruge skriven u podstavi njezina kaputa.

Što se s vjenčanim listom može? izdati ga, izvaditi ga, kopirati ga, krivotvoriti ga, pokazati ga komu, priložiti ga čemu, zatražiti ga

- Nazivi *vjenčani list* i *izvadak iz matice vjenčanih* katkad se upotrebljavaju kao sinonimi. To je pogrešno jer su vjenčani list i izvadak iz matice vjenčanih dva različita dokumenta. U izvadak iz matice vjenčanih upisuju se sve promjene osobnih podataka, dok se u vjenčani list upisuju samo posljednje promjene.

- **vlasnički list**

prav. admin. **Vlasnički je list dokument koji sadržava podatke o nekretnini upisane u zemljišnu knjigu.**

Na oglas se javilo nekoliko potencijalnih kupaca, kojima je lažni vlasnik pokazivao krivotvorenu osobnu iskaznicu s podacima pravog vlasnika, vlasnički list te prijedlog kupoprodaje nekretnine.

Kakav može biti vlasnički list? krivotvoren, valjan

Što se s vlasničkim listom može? izdati ga, izvaditi ga, kopirati ga, krivotvoriti ga, pokazati ga komu, priložiti ga čemu, zatražiti ga

- Nazivi *vlasnički list* i *vlastovnica* katkad se upotrebljavaju kao sinonimi. To je pogrešno jer je vlasnički list zemljišno-knjižni uložak nekretnine upisane u glavnu zemljišnu knjigu ili u knjigu položenih ugovora, a vlastovnica (uz posjedovnicu i teretovnicu) dio vlasničkoga lista koji sadržava podatke o vlasniku nekretnine, promjeni vlasništva i vlasnikova ograničenja s obzirom na raspolaganje nekretninom.

Usporedive se napomene nalaze i uz podnatuknice natuknice *izvadak: izvadak iz matice rođenih, izvadak iz matice vjenčanih* te uz natuknice *smrtovnica* i *vlastovnica*.

iznajmiti i unajmiti. Korpusna je pretraga pokazala da se glagol *iznajmiti*, koji u standardnome jeziku znači ‘dati u najam’, veoma često pojavljuje u značenju ‘uzeti u najam’.²⁰³ To zorno pokazuje vrlo česta kolokacija *kupiti i/ili iznajmiti*, u kojoj se glagol *iznajmiti* pojavljuje u tome nestandardnojezičnom značenju te pregled slučajnoga uzorka primjera u korpusu, vidi 3. sliku te obradu glagola *iznajmiti* i *unajmiti* u 5. i 6. primjeru.

ome kakvu biste opremu za skijanje trebali	kupiti ili iznajmiti	. Ostavite taštinu sa strane jer na skij
opcija da taj objekt, ili bar jedan njegov dio,	kupi ili iznajmi	država za potrebe budućeg regionaln
am vrijeme da ga prodate. Novčano pitanje	Kupiti ili iznajmiti	jedan automobil može koštati više ne
Je li nađeno neko rješenje? Hoće li država	kupiti ili iznajmiti	helikoptere za tu svrhu? Zahvaljujući
uzeli besplatnu verziju, isprobali je, a onda	kupili ili iznajmili	. U tom razdoblju bilo je 1300 preuzim
ak ljepo normalno živjeti i štedjeti. Možete si i	kupiti ili iznajmiti	kuću u kojoj se onda uvijek stvorite a
ia u Zagrebu (stan je i dalje je na ponudu -	kupite ili iznajmite	), dio u šetnji centrom grada (ne biste
idam se da će to ukinuti ili da imate lovnu da	kupite ili iznajmite	od nekog poštene poslovni prostor Mc

3. slika: Dio primjera dobivenih pretragom *brWaC-a* po izrazu *kupiti ili iznajmiti* koji pokazuju čestu uporabu glagola *iznajmiti* u značenju glagola *unajmiti*

5. primjer: Obrada glagola *unajmiti*

unājmiti gl. svrš. prijel. (*prez. jd. 1. l. unājīmīm, 2. l. unājīmīš, 3. l. unājīmī, mn. 1. l. unājīmimo, 2. l. unājīmīte, 3. l. unājīmē; imp. unājmi; aor. unājmiḥ; prid. r. m. unājmio, ž. unājmila, s. unājmiḥ; prid. t. unājmljen; pril. p. unājmiḥ*)

1. Unajmiti znači uzeti što u najam, uzeti što na korištenje na određeno vrijeme uz naknadu.

Otok obiluje pustim plažama i uvalama do kojih se može doći samo unajmljenim skuterom.

Ako radite u unajmljenim prostorima, dužni ste provesti sve obveze koje proizlaze iz Zakona o zaštiti na radu.

Tko može unajmiti? podstanar, student, turist

Što može unajmiti? apartman, jahtu, jedrilicu, kuću, sobu, stan

Kako može unajmiti? isplativo, jeftino, povoljno; dugoročno, mjesečno

Koordinacija: unajmiti ili iznajmiti, unajmiti ili kupiti

VIDSKI PARNJAK: unajmljivati 1.

SINONIM: iznajmiti 2. razg., **ANTONIM:** iznajmiti 1.

2. Unajmiti znači dogovoriti s kim obavljanje kakva posla.

Zahtjevan novi posao prisiljava ju da unajmi dadilju.

Stotine unajmljenih zaštitara i cijela vojska interventnih policajaca nisu uspjeli spriječiti unošenje baklji i eksplozivnih sredstava na stadion.

²⁰³ O tome pišu mnogi jezični savjetnici, usp. npr. Dulčić (1997: 284), Opačić (2009 :85), Alerić (2011: 68), Bilić i dr. (2011: 98).

Bio je toliko odlučan u tome da tuži prostitutku da je unajmio privatne istražitelje koji su je pronašli i predali joj sudski poziv.

Koga tko može unajmiti? detektiva, dadilju, (privatnog) istražitelja, odvjetnika, ubojicu, zaštitara

VIDSKI PARNJAK: unajmljivati 2.

• U razgovoru se često glagol *iznajmiti* (koji u standardnome jeziku znači 'dati u najam') upotrebljava u značenju glagola *unajmiti* (koji u standardnome jeziku znači 'uzeti u najam'). U standardnome jeziku pogrešna je npr. rečenica *Ako, primjerice, želite iznajmiti stan čija je cijena 250 eura mjesečno, pri potpisivanju ugovora s potencijalnim najmodavcem morate agenciji dati isto toliko novca.* i u njoj umjesto glagola *iznajmiti* treba biti glagol *unajmiti*.

TVORBA: u-najmiti

TVORENICE: unajmitelj, unajmljivati

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=unajmiti&search_type=basic

6. primjer: Obrada glagola *iznajmiti*

iznajmiti gl. svrš. prijel. (*prez. jd. 1. l. iznajmim, 2. l. iznajmiš, 3. l. iznajmi, mn. 1. l. iznajmimo, 2. l. iznajmite, 3. l. iznajmē; imp. iznajmi; aor. iznajmih; prid. r. m. iznajmio, ž. iznajmila, s. iznajmilo; prid. t. iznajmljen; pril. p. iznajmivši*)

1. Iznajmiti znači dati što u najam, na korištenje na određeno vrijeme uz naknadu.

Korektna je ponuda da država otkupi nečiji stan za potrebe namirivanja kredita i onda taj stan iznajmi istom dužniku.

Jura i Lili useljavaju se kod Ferde jer je Lili zbog dugova odlučila iznajmiti stan studentima.

Što tko može iznajmiti? apartman, bicikl, brod, brodicu, dvoranu, garažu, gliser, jahtu, jedrilicu, kombi, kućicu, kuću, ležaljku, opremu, skladište, sobu, stan, suncobran, stančić, vilu

Komu može iznajmiti? podstanaru, studentu, turistu

Kako može iznajmiti? dugoročno, kratkoročno, na dva sata, na mjesec dana, na određeno vrijeme, na pet godina

Koordinacija: dati besplatno ili iznajmiti, prodati ili iznajmiti, posuditi ili iznajmiti

VIDSKI PARNJAK: iznajmljivati 1.

ANTONIM: unajmiti 1.

2. razg. **Iznajmiti znači uzeti što u najam, na korištenje na određeno vrijeme uz naknadu. v. unajmiti**

Iznajmio sam stan u elitnijem dijelu grada i otvorio ured.

Iznajmio sam stan i sad sam i službeno prijavljen u Rijeci.

VIDSKI PARNJAK: iznajmljivati 2.

• U razgovoru se često glagol *iznajmiti* (koji u standardnome jeziku znači 'dati u najam') upotrebljava u značenju glagola *unajmiti* (koji u standardnome jeziku znači 'uzeti u najam'). U standardnome jeziku pogrešna je npr. rečenica *Ako želite iznajmiti stan čija je cijena 250 eura mjesečno, pri potpisivanju ugovora s potencijalnim najmodavcem morate agenciji dati isto toliko novca.* i u njoj umjesto glagola *iznajmiti* treba biti glagol *unajmiti*.

TVORBA: iz-najmiti

TVORENICE: iznajmitelj, iznajmljivati

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=iznajmiti&search_type=basic

podnijeti ostavku. Normativna se napomena katkad odnosi na kolokacijski potencijal pojedine riječi. Npr. neki jezični savjetnici²⁰⁴ ne preporučuju uporabu glagola *podnijeti* u kolokacijama poput *podnijeti ostavku*, nego savjetuju da se uz imenicu *ostavka* i druge imenice koje označuju kakav dokument kojim se što zahtijeva ili izjavljuje umjesto glagola *podnijeti* upotrebljava glagol *dati* ili *predati*.

Pretragom korpusa dobivaju se podatci da se od 77 443 potvrde riječi *podnijeti* u korpusu *hrWac-u* 7819 (oko desetine) odnosi na kolokaciju *podnijeti ostavku*. U skladu s tim korpusnim podatkom oblikovana je i obrada natuknice *podnijeti* (definicija značenja: *Podnijeti kakvu službenu ispravu ili dokument znači predati je službenomu tijelu.*), a kolokacije *podnijeti izvješće*, *podnijeti ostavku*, *podnijeti prijavu*, *podnijeti tužbu*, *podnijeti zahtjev*, *podnijeti žalbu* ne smatraju se u *Mrežniku* normativno upitnima. Iz 4. slike vidljivo je da je glagol *podnijeti* u *hrWac-u* najpotvrđeniji upravo u administrativnome kontekstu te da najčešće uvodi dopunu *ostavka*, *prijava*, *zahtjev*, *tužba*, *izvješće*, *žalba*, *prijedlog* (vidi 1. stupac i 6. stupac), odnosno da se najčešće upotrebljava u administrativnome stilu. U stupcu u kojemu se donose subjekti koji se najčešće pojavljuju uz glagol *podnijeti* (4. stupac) najpotvrđeniji su subjekti aktivnih rečenica *član*, *ministar*, *odvjetnik*, *odvjetništvo*, *osoba*, *podnositelj*, *policija*, *predsjednik*, *vlada*, a pasivnih *izvješće*, *prijava*, *tužba*, *zahtjev*. U uporabnoj se napomeni uz odgovarajuće značenje glagola *podnijeti* napominje da je uz neke dopune (*podnijeti tužbu*, *podnijeti zahtjev*, *podnijeti žalbu*) sinoniman s glagolom *uložiti*, a u nekima (*podnijeti izvješće*, *podnijeti prijedlog*) nije, vidi 7. primjer. U njoj se upozorava i na djelomičnu sinonimiju glagola *podnijeti* i *uložiti* u administrativnome kontekstu.

²⁰⁴ Npr. u Bilić i dr. 2011. s izraza *podnijeti ostavku* upućuje se znakom > na *dati ostavku*, *predati ostavku*. Navodi se da su u administrativnome stilu česte sintagme s glagolom *podnijeti* te se navode primjeri kolokacija *podnijeti tužbu/dokumente/izvješća/prijedloge* i rečenice: *Radna skupina podnijela je sedam izvješća tužiteljstvu.*

u akuzativu	VARN-Infinitiv	kako-kada?	subjekt_je	glagol_ispred_prijedloga	u_dativu
ostavka ...	spreman ...	stoički ...	izvješće ...	u-s ...	sud ...
podnio ostavku ...	spremni podnijeti ...	stoički podnijeti ...	podnositelj ...	protiv-s ...	odvjetništvo ...
prijava ...	dužan ...	financijski ...	podnositelj je podnio ...	za-s ...	vijeće ...
zahtjev ...	je dužan podnijeti ...	financijski podnijeti ...	prijava ...	na-s ...	ministarstvo ...
tužba ...	pravo ...	lako ...	zahtjev ...	zbog-s ...	odbor ...
izvješće ...	ima pravo podnijeti ...	moći ...	odvjetništvo ...	iz-s ...	sabor ...
žalba ...	lako ...	ne mogavši podnijeti ...	policija ...	prije-s ...	skupština ...
podnijeti žalbu ...	lakše podnijeti ...	sportski ...	policija je podnijela ...	do-s ...	komisija ...
prijedlog ...	moći ...	sportski podnijeti poraz ...	tužba ...	nakon-s ...	inspekcija ...
teret ...	prisiliti ...	hrabro ...	podnositeljica ...	o-s ...	tužilaštvo ...
podnijeti teret ...	bio prisiljen podnijeti ostavku ...	dostojanstveno ...	podnositeljica je podnijela ...	od-s ...	tužiteljstvo ...
izvještaj ...	obvezan ...	dostojanstveno podnijeti ...	ostavka ...	bez-s ...	povjerenstvo ...
podnijeti žalbu ...	obvezan podnijeti ...	mirno ...	ostavke su podnijeli ...		
prigovor ...	sposoban ...	mirno podnijeti ...	odvjetnik ...		
podnijeti prigovor ...	sposoban podnijeti ...	pravodobno ...	teret ...		
žrtva ...	sud ...	pravodobno podnio ...	tužitelj ...		
molba ...	sudu podnijeti ...	teško ...			
	namjeravati ...	može ...			
	namjerava podnijeti ...	može podnijeti ...			
	odvjetništvo ...	psihčki ...			
	državnom odvjetništvu podnijeti ...	psihčki podnijeti ...			
	morati ...				
	mora podnijeti ...				

4. slika: Isječak iz skica riječi za glagol *podnijeti*

7. primjer: Drugo značenje glagola *podnijeti*

2. Podnijeti kakvu službenu izjavu ili dokument znači predati je službenomu tijelu.

Da biste ostvarili pravo na obiteljsku mirovinu iz prvog i drugog mirovinskog stupa, morate podnijeti zahtjev nadležnoj službi HZMO-a.

Odbor može pozvati specijalizirane agencije i druga tijela Ujedinjenih naroda da podnesu izvješća o provođenju Konvencije na područjima koja potpadaju u njihov djelokrug.

Što tko može podnijeti? izvješće, ostavku, prijavu, tužbu, zahtjev, žalbu

◦ Glagol *podnijeti* u ovome značenju uvodi različite dopune. Neke su od njih (*podnijeti tužbu, podnijeti zahtjev, podnijeti žalbu*) sinonimne s kolokacijama u koje ulazi glagol *uložiti* s istim dopunama, a u nekima se (*podnijeti izvješće, podnijeti prijedlog*) ne upotrebljava glagol *uložiti*.

pleonazmi. Posebna su vrsta administrativizama neki pleonazmi. Općenito ih se smatra nepoželjnom značajkom toga stila koja se pojavljuje kao sastavnica opće nepoželjne oznake toga stila, nepotrebnoga gomilanja riječi.^{205, 206} O tome treba li pleonazme u administrativnome stilu smatrati nepoželjnom ili neutralnom značajkom toga stila postoje i drukčija mišljenja²⁰⁷, ali ako uzmemo u obzir da se

²⁰⁵ U engleskome ta se pojava, osobito u kontekstu nepoželjnih značajka poslovnoga stila, naziva *wordiness*. Osim pleonazama ona uključuje i prazne riječi i izraze te općenito nepotrebno gomilanje riječi. Taj naziv stoga obuhvaća npr. i dekompoziciju predikata, odnosno svaku uporabu više riječi nego što je dovoljno da se prenese poruka.

²⁰⁶ Više o vrstama pleonazama i/ili njihovu normativnome status vidi u Hudeček, Lewis, Mihaljević 2011., Silić 2006. te Silić i Pranjković 2005: 378–380.

²⁰⁷ U radu *Funkcionalni stilovi i sintaksa* I. Pranjković zastupa drukčije gledište te govoreći o različitim tipovima nominalizacije (uz napomenu da je svojstvena apstraktnim funkcionalnim

kao poželjna značajka toga stila najčešće spominje jednostavnost i razumljivost te slijeđenje svih općih norma standardnoga jezika, može se zaključiti da pleonazme u administrativnome stilu treba izbjegavati (naravno, s iznimkom obvezatnih pleonazama: pleonazama uvjetovanih strukturom jezika, imenskih pleonazama i frazemskih pleonazama, vidi više u Hudeček, Lewis i Mihaljević 2011.). Ipak, neki se pleonazmi zbog svoje uobičajenosti opravdani u poslovnoj komunikaciji. To su pleonazmi poput *lijepo/ljubazno/toplo/unaprijed zahvaljujemo, ljubazno vas molimo*. Uz takve se pleonazme u *Mrežniku* ne donosi normativna, nego uporabna napomena, vidi potpoglavlje 2.2. *Pragmatički i funkcionalni status administrativizama*.

Pleonazmi u *Mrežniku* nemaju posebnu natuknicu, nego se, kad je riječ o tautološkome pleonazmu, njihov normativni status objašnjava uz svaku sastavnicu.²⁰⁸ Primjerice, sljedeća se normativna napomena koja se odnosi na pleonazam *kako i na koji način* donosi uz natuknicu *kako i način*, vidi 8. primjer.

8. primjer: Normativna napomena uz natuknicu *kako*

- Pleonazam je gomilanje istoznačnih riječi, pri kojemu je značenje jedne riječi već uključeno u značenje druge riječi. Stoga je i izraz *kako i na koji način* pleonazam. Budući da je *kako* prilog koji uvodi pitanje o načinu te znači isto što i *na koji način*, nepotrebno je u istoj rečenici upotrijebiti i *kako i na koji način*. Umjesto *Kako i na koji način planiraš riješiti problem?* dovoljno je *Na koji način planiraš riješiti problem?* ili još kraće i jednostavnije *Kako planiraš riješiti problem?*

Kad je riječ o pleonazmu u užemu smislu, pleonazmu nesimetrične strukture u kojemu se samo jedna sastavnica može izostaviti jer je uključena u značenje druge sastavnice (*planirati unaprijed, surađivati zajedno, proces proizvodnje, pitanje zaštite okoliša, u domeni zdravstva* itd.), normativna se napomena donosi uz sastavnicu koja se može izostaviti: to su npr. imenice *domena, oblast, pitanje, područje, polje, problem, proces, stanje* ili glagoli *planirati, surađivati*), npr. natuknicu *proces*, vidi 9. primjer.

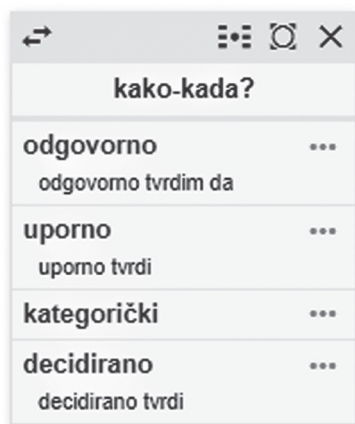
stilovima, a osobito administrativnomu), upozorava na širenje „pojedinih imenskih konstrukcija novim imenskim (pleonastičkim) elementima, kojima je funkcija da preciziraju ili istaknu sadržaj poruke” (Pranjčević 1996: 521) te navodi primjere: *u oblasti politike, na području Dalmacije, u domeni zakonodavstva, u sektoru turističke privrede, u sferi informiranja, na polju međunarodne suradnje*. Za takve konstrukcije Pranjčević kaže da „nisu nešto što treba izbjegavati i/ili smatrati pogrešnim u svim funkcionalnim stilovima. Naprotiv, oni su u funkcionalnim stilovima apstraktnijega tipa posve obična i vrlo česta pojava, a pogrešnim treba smatrati samo pretjerivanje u njihovoj uporabi ili uporabu u funkcionalnom stilu kojemu oni nisu svojstveni.” (Pranjčević 1996: 522).

²⁰⁸ Tautološki je pleonazam simetričan, odnosno svaka od njegovih sastavnica sinonimna je sa svim ostalim sastavnicama i bilo koja se sastavnica može izostaviti bez promjene značenja (*čak štoviše, kako i na koji način*). U pleonazmima koji nisu tautološki (pleonazmima u užemu smislu riječi) može se izostaviti samo jedna sastavnica, npr. *u oblasti zdravstva > u zdravstvu*. Opširnije o klasifikaciji pleonazama i o odnosu naziva *redundancija, tautologija i pleonazam* vidi u Hudeček, Lewis i Mihaljević 2011.

9. primjer: Normativna napomena natuknicu *proces*

- Pleonazam je gomilanje istoznačnih riječi, pri kojemu je značenje jedne riječi već uključeno u značenje druge riječi. Pleonazam je stoga i izraz *proces proizvodnje* (i svaki drugi izraz u kojemu riječ uz riječ *proces* označuje kakav proces) jer je značenje riječi *proces* uključeno u značenje riječi *proizvodnja*. Umjesto *Morali smo obustaviti proces proizvodnje*, dovoljno je *Morali smo obustaviti proizvodnju*.

Pleonazmi su koji imaju naglašivačku/uvjeravačku funkciju česti u administrativnim tekstovima npr. *odgovorno tvrdimo, u potpunosti je provedeno, osobno smatram(o)*. Velik broj potvrda takvih pleonazama u korpusima zahtijeva da se revidira njihov normativni status u administrativnome funkcionalnom stilu s obzirom na njihovu potencijalnu pragmatičku vrijednost, osobito u govorenome tekstu. U *Mrežniku* oni se navode u kolokacijskome bloku glagola uz koji se nalaze, vidi 5. sliku, kojom se pokazuje da je izraz *odgovorno tvrditi* najčešći izraz ustrojstva *prilog + tvrditi* te 10. primjer, u kojemu se donosi kolokacijski blok glagola *tvrditi*. U 10. se primjeru pokazuje i kako su u kolokacijsku rubriku uvedenu izrazom *Kako tvrdi?* uneseni podatci iz rubrike *kako-kada* u skicama riječi glagola *tvrditi*. I kolokati u ostalim rubrikama u kolokacijskome bloku glagola *tvrditi* potvrđuju da se taj glagol u navedenome značenju upotrebljava u administrativnome stilu.

kako-kada?	
odgovorno	...
odgovorno tvrdim da	
uporno	...
uporno tvrdi	
kategorički	...
decidirano	...
decidirano tvrdi	

5. slika: Stupac *kako-kada* u skicama riječi glagola *tvrditi*

10 primjer: Kolokacijski blok uz značenje glagola *tvrditi*

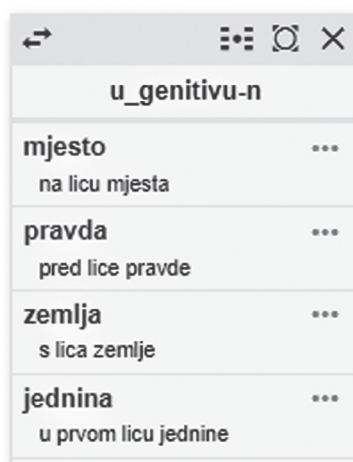
Tvrditi znači iznositi što kao neupitnu činjenicu, kao sigurno i provjereno

Tko tvrdi? analitičar, autor, direktor, ministar, odvjetnik, stručnjak, svjedok, znanstvenik; izvor, mediji, tužiteljstvo

Što tvrdi? da/kako (će proizvod biti dostupan, je sve u redu, se terorizam događa negdje drugdje)

Kako tvrdi? decidirano, izričito, kategorički, odgovorno, odlučno, uporno

na licu mjesta. Izraz *na licu mjesta* administrativizam je koji je veoma dobro potvrđen u različitim vrstama administrativnih tekstova, vidi 6. sliku na kojoj se pokazuje se da je u konstrukcijama *lice + imenica u G* u skicama riječi imenice *lice* najpotvrđeniji izraz *na licu mjesta*. U obradi toga izraza, koji se u *Mrežniku* donosi kao podnatuknica natuknice *lice*, donosi se uporabna napomena, vidi 11. primjer. Izraz *na licu mjesta* proskribiran je već u Rožićevim *Barbarizmima* (1913: 43): „lice mjesta (facies loci) je latinizam; mjesto: bio sam na licu mjesta (in facie loci), – treba reći: bio sam na mjestu, obnašao sam mjesto, uvjerio sam se glavom (sâm) kakvo je mjesto.”, a savjet da uporaba toga izraza nije poželjna u hrvatskome standardnom jeziku ponavljaju i neki suvremeni jezični savjetnici, npr. Alerić (2011: 119) donosi: **na licu mjesta** – bolje je na samo mjesto, na samom mjestu. Kao normativno neupitan administrativno-pravni izraz opisuje ga već Pavešić (1971: 136): „Izraz *na licu mjesta*, *na lice mjesta* upotrebljava se prema lat. *facies loci* kao administrativno-pravni termin i kao takav ne može se zamjenjivati inače boljim izrazima: na samome mjestu, na samo mjesto, mjestimice i sl.” (Pavešić 1971: 136). Kao normativno neupitan administrativni izraz taj se izraz donosi i u *Mrežniku*, a uz njega se donosi uporabna napomena.

u_genitivu-n	
mjesto	...
na licu mjesta	
pravda	...
pred lice pravde	
zemlja	...
s lica zemlje	
jednina	...
u prvom licu jednine	

6. slika: Stupac *lice + imenica u G* iz skica riječi za riječ *lice*

11. primjer: Obrada podnatuknice *na licu mjesta* (natuknica *lice*)

- **na licu mjesta**

admin. **Na licu mjesta označuje da se što događa tamo gdje se događa ili se nalazi što drugo.**

Kako bi omogućili i potaknuli ravnopravno sudjelovanje svih sudionika, program će osim uobičajenih predavanja i radionica uključivati i moderirane rasprave, a jedan dio kreirat će sami sudionici na licu mjesta.

U okviru tih priprema obaviti će se čipiranje posuda za otpad, koje će se provoditi na licu mjesta.

◦ Izraz *na licu mjesta* (*s lica mjesta*, *na lice mjesta*) pripada administrativnomu stilu hrvatskoga standardnog jezika. Osobito je čest u policijskim izvješćima i u novinskim prikazima kakva događaja ili događanja.

2.2. Pragmatički i funkcionalni status administrativizama

Velika se pozornost u *Hrvatskome mrežnom rječniku – Mrežniku* poklanja pragmatičkome opisu pojedinih jezičnih jedinica. Jedinice se s toga aspekta opisuju u uporabnoj napomeni (označeno s ◦). Riječi i izrazi koji pripadaju određenomu funkcionalnom stilu te su za njega karakteristični redovito imaju uporabnu napomenu, što pokazuje i 11. primjer. Uporabna napomena odnosi se na natuknicu, podnatuknicu ili na pojedinu kolokaciju u koju riječ ili sveza stupa u pojedinome značenju. Neke su uporabne napomene veoma kratke i njima se samo napominje da se određena jedinica često upotrebljava u administrativnome stilu. Npr. uz jednu od definiciju veznika *ako* (koja opisuju njegovu uporabu u stvarnim uvjetnim rečenicama) donosi se uz normativnu i uporabna napomena, vidi 12. primjer.

12. primjer: Normativna i uporabna napomena uz 1. značenje veznika *ako* ako vez.

1. Ako uvodi zavisnu surečenicu u stvarnoj uvjetnoj rečenici.

Ako tražite proizvod koji nije na letku – javite se.

Ako želiš biti korisnik, možeš se registrirati.

U vezničkim skupinama: čak i ako, čak ni ako

• U uvjetnim i dopusnim rečenicama, u kojima se pojavljuje veznik *ako*, pojavljuje se i veznik *ukoliko*. Njega ne treba upotrebljavati u hrvatskome standardnom jeziku, pa ni u njegovu administrativnome funkcionalnom stilu, u kojemu je potvrđen razmjerno često. Umjesto njega treba upotrebljavati veznik *ako*. Stoga rečenice *Ukoliko ne želiš igrati nogomet, možemo se igrati lovice.*, *Zakasnit ćeš ukoliko se ne požuriš.* treba zamijeniti rečenicama *Ako ne želiš igrati nogomet, možemo se igrati lovice.*, *Zakasnit ćeš ako se ne požuriš.*

◦ Stvarne uvjetne rečenice s veznikom *ako* česte su u administrativnome stilu, npr.: *Pisana ponuda obvezuje ponuditelja iako je nije potpisala službena osoba samo ako je dana na poslovnom papiru kojim se on služi u svom poslovanju; ako je potpisana na uobičajeni način; ako se odnosi na posao kojim se ponuditelj redovito bavi i njegov redoviti opseg te ako ponudnik nije mogao znati da je ponudu potpisala neovlaštena osoba.*

SINONIMI: li, ukoliko, u slučaju da, v. pod slučaj

Nekoliko administrativizama naglašeno pragmatičke funkcije za potrebe smo rječničke obrade podijelili u nekoliko skupina:

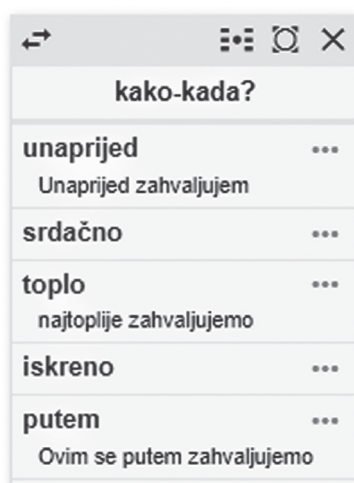
- izrazi ljubaznosti:
- kojima se izriče zahvalnost: *srdačno/toplo/iskreno/ljubazno zahvaljujemo*
- kojima se nastoji pridobiti primatelja poruke: *ljubazno vas molimo, unaprijed zahvaljujemo, ako ste u mogućnosti*
- izrazi uljudnoga odbijanja/ograđivanja: *(nažalost) nismo u mogućnosti*

- preskriptivni izrazi: *dužan je, obvezan je*.

Uporabne napomene donosimo i za ostale česte administrativizme (*biti suglasan, s poštovanjem, dragi svi*).

2.2.1. Izrazi ljubaznosti

Izrazi *srdačno/toplo/iskreno/ljubazno zahvaljujem(o)*, *ljubazno vas molim(o)*, *unaprijed zahvaljujem(o)*, *ako ste u mogućnosti* u pravilu se upotrebljavaju u službenoj komunikaciji kako bi se primatelja poruke pridobilo da iziđe ususret molbi ili zahtjevu. Tako se funkcije tih izraza opisuje i u uporabnoj napomeni u natukničkome članku pod određenim značenjem nosive riječi (izraz *unaprijed zahvaljujem(o)* spominje se u uporabnoj napomeni pod natuknicom *zahvaljivati*, vidi 13. primjer, a izraz *ljubazno vas molimo* u uporabnoj napomeni pod natuknicom *moliti*, vidi 14. primjer). Korpusna pretraga pokazala je da su najčešći prilozi koji se pojavljuju uz glagol *zahvaljivati* prilozi *unaprijed*, *srdačno*, *iskreno*, *toplo*, vidi 7. sliku. Primjeri u korpusima u pravilu su iz tekstova koji pripadaju administrativnomu stilu. Velikim je brojem primjera potvrđen izraz *unaprijed zahvaljujem/zahvaljujemo*, koji pošiljatelj poruke iskazuje svoju nadu u pozitivan odgovor na svoju molbu ili zahtjev. Primjeri iz korpusa pokazuju da se taj izraz upotrebljava isključivo u administrativnome stilu. Uz glagol *moliti* u *hrWaC-u* najčešći su prilozi *lijepo* i *ljubazno*, a uz prilog *ljubazno* najčešći je glagol *zahvaljivati*, vidi 8. sliku.

kako-kada?	
unaprijed	...
Unaprijed zahvaljujem	
srdačno	...
toplo	...
najtoplije zahvaljujemo	
iskreno	...
putem	...
Ovim se putem zahvaljujemo	

7. slika: Stupac *kako-kada* u skicama riječi za glagol *zahvaljivati*

13. primjer: Obrada glagola *zahvaljivati* (bez obrade podnatuknice *zahvaljivati se*)
zahvaljivati gl. nesvrš. neprijel. (*prez. jd. 1. l. zahvāljujem, 2. l. zahvāljuješ, 3. l. zahvāljujē, mn. 1. l. zahvāljujēmo, 2. l. zahvāljujēte, 3. l. zahvāljujū; imp. zahvaljívah; aor. zahvālživāh; prid. r. m. zahvaljívao, ž. zahvaljívala, s. zahvaljívalo; pril. s. zahvāljujúći*)

Zahvaljivati znači izražavati zahvalnost.

Zahvaljujemo svim sudionicima na sudjelovanju, domaćinima na toploj dobrodošlici i prijateljskom druženju te svima koji su na bilo koji način doprinijeli realizaciji ovog projekta. Zahvaljujemo svim sudionicima sastanka na konstruktivnoj raspravi te se nadamo da će naši prijedlozi i primjedbe biti usvojeni.

Komu se zahvaljuje? biračima, Bogu, članovima čega, djelatnicima čega / čijim djelatnicima, donatorima, glasačima, gospodinu x, gospođi x, gradonačelniku, građanima, kolegama, navijačima, predsjedniku, prijateljima, sudionicima čega, suradnicima, rodbini, roditeljima, tvrtki, učenicima

Kako se zahvaljuje? iskreno, lijepo, ljubazno, neizmjereno, odsrca, posebno, srdačno, toplo, unaprijed

◦ U poslovnoj komunikaciji česti su izrazi *unaprijed zahvaljujem(o)* i *ljubazno zahvaljujem(o)*. Prvi je izraz primjer tekstnoga pleonazma jer se pojavljuje u dopisima u kojima se moli za što, pa je jasno da usluga još nije napravljena, a drugi klasičnoga pleonazma jer zahvaljivanje podrazumijeva ljubaznost. Međutim, kao i izrazi *toplo zahvaljujem(o)*, *srdačno zahvaljujem(o)*, *iskreno zahvaljujem(o)* ti su izrazi uobičajeni u poslovnoj komunikaciji te se njima izražava osobita zahvalnost onomu s kim se komunicira za kakvu uslugu koja je komu napravljena ili koju tko traži, a izrazom *unaprijed zahvaljujemo* izražava i nada da će onaj komu je dopis upućen izići ususret njegovu pošiljatelju.

• **zahvaljivati se**

(...)

TVORBA: zahval-jivati

TVORENICA: zahvaljivanje

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=zahvaljivati&search_type=basic

kako-kada?	
ljubazno	...
lijepo	...
lijepo molim	
usrdno	...

je_ispred	
zamoliti	...
moliti	...
ustupiti	...
je ljubazno ustupio	
pozdraviti	...
zahvaliti	...

8. slika: Stupac *kako-kada* u skicama riječi *moliti* (lijevo) i stupac u skicama riječi priloga *ljubazno* u kojemu se pokazuju najčešći glagoli uz koje se taj prilog pojavljuje (desno)

14. primjer: Obrada prvoga značenja glagola *moliti*

mòliti gl. nesvrš. prijel./neprijel. (*prez. jd. 1. l. mòlim, 2. l. mòliš, 3. l. mòli, mn. 1. l. mòlimo, 2. l. mòlite, 3. l. mòlē; imp. mòli; aor. mòlih; imperf. mòljah; prid. r. m. mòlio, ž. mòlila, s. mòlilo; prid. t. mòljen; pril. s. mòlēći*)

1. Moliti znači obraćati se komu s kakvom molbom.

DUZS moli građane da ostanu mirni jer se radi o ispitivanju koje je nužno za ispravan rad sustava.

Lijepo Vas molimo da tijekom predaje oglasa priložite svoje identifikacijske podatke kako biste mogli uspješno objaviti oglase.

Pismo njene majke, u kojem moli pomoć u prikupljanju sredstava potrebnih za nastavak liječenja u Americi, dirnulo je čitavu naciju.

Meni je stalo do nje i želim je šarmirati, ali mi ponestaje ideja, pa te molim za savjet.

Koga se moli? građane, studente, sudionike; javnost

Kako se moli? iskreno, lijepo, ljubazno, ponizno, posebno, usrdno

Što se moli? informaciju, objašnjenje, odgovor, pomoć, ponudu, preporuku, prijedlog, savjet

Za što se moli? za komentar, za milost, za mišljenje, za oprost, za pomoć, za razumijevanje, za savjet, za strpljenje

◦ Glagol *moliti* u 1. l. prezenta upotrebljava se uz 2. lice prezenta i glagol u imperativu u ljubaznome ili pristojnome obraćanju: *Molim te, dodaj mi novine.; Molimo vas, pričekajte., Molim, nemojte bućiti.* U službenoj se komunikaciji nerijetko upotrebljava izraz *ljubazno vas/Vas molimo*, koji je pleonastičan, ali služi pridobivanju primatelja poruke da iziđe usuret molbi ili zahtjevu.

2.2.2. Izrazi uljudnoga odbijanja/ograđivanja

Izraz *biti u mogućnosti* najčešće je u korpusima potvrđen u zanijezanome obliku u 1. licu jednine ili množine: *nisam/nismo u mogućnosti*, obično u kontekstu: *Nažalost, nisam/nismo u mogućnosti*. Izraz *biti u mogućnosti* primjer je dekomponiranoga predikata, za koji vrijedi normativna preporuka da ga, kad god je to moguće, treba zamijeniti punoznačnim glagolom (u ovome slučaju glagolom *moći*), ali pritom treba imati u vidu i njegovu pragmatičku vrijednost, što potvrđuje činjenica da se često upotrebljava u molbama: *Ako ste u mogućnosti...* kao izraz kojemu je cilj naglašenom uljudnošću pridobiti primatelja molbe i povećati izgleda za njezino prihvatanje, vidi potpoglavlje 2.2.1. *Izrazi ljubaznosti*.

Izraz *nisam/nismo u mogućnosti* ima funkciju uljudnoga odbijanja ili ograđivanja i tipičan je za administrativni stil (pogotovo za poslovni podstil) hrvatskoga standardnog jezika. Uz podnatuknicu *biti u mogućnosti* (obrađenu pod natuknicom *mogućnost*) donosi se uporabna napomena u kojoj se objašnjava i izraz *nismo u mogućnosti*, vidi 15. primjer.

15. primjer: Obrada podnatuknice *biti u mogućnosti*

• **biti u mogućnosti**

Biti u mogućnosti znači nalaziti se u okolnostima koje pogoduju da se što učini, ostvari ili provede.

Svojim će korisnicima operater sada biti u mogućnosti ponuditi potpuni portfelj telekomunikacijskih, ali i televizijskih usluga za privatne i poslovne korisnike.

Poduzetnicima koji su u mogućnosti ponuditi depozit kao instrument osiguranja plasmana banka može ponuditi povoljnije uvjete kreditiranja.

biti u mogućnosti + glagol: biti u mogućnosti ispuniti (obećanje, zahtjev, želju), biti u mogućnosti osigurati (prostor, prijevoz, smještaj, sredstva, uvjete), biti u mogućnosti ponuditi (rješenje, smještaj, uslugu), biti u mogućnosti pratiti (nastavu, program), biti u mogućnosti prisustvovati (koncertu, promociji, sjednici), biti u mogućnosti pružiti (pomoć, potporu, uslugu, zaštitu), biti u mogućnosti sudjelovati (na radionici, na videokonferenciji, na *webinaru*, u grupnim/izvannastavnim aktivnostima, u raspravi)

SINONIM: moći 4.

◦ Izraz *biti u mogućnosti* čest je u administrativnome stilu i poslovnoj komunikaciji. Riječ je o izrazu koji u molbama ima i pragmatičku vrijednost uljudnoga izražavanja molbe s željom da se povećaju izgledi za njezino prihvaćanje, često u pogodbenoj rečenici: *Ako ste u mogućnosti,...* Često se pojavljuje i u zanižekanome obliku, u 1. licu prezenta: (*nažalost,*) *nisam/nismo u mogućnosti* i njime se izriče ljubazno odbijanje kakve molbe ili prijedloga.

2.2.3. Preskriptivni izrazi: *biti dužan*, *biti obavezan*

Izrazi *biti dužan* i *biti obavezan* smatraju se tipičnim administrativizmima te su česti u zakonima, propisima, ugovorima itd. Korpusna pretraga pokazuje da je izraz *biti dužan* najčešće upotrijebljen u preskriptivnim žanrovima administrativnoga stila. U *brWaC-u* potvrđen je u 8530 (*dužan je*) i 4466 (*dužni su*) primjera. Isto je i s izrazom *biti obavezan*, koji je u *brWaC-u* potvrđen također u administrativnome kontekstu u 2399 (*obavezan je*) i 1222 (*obvezni su*) primjera, te se podnatuknice *biti dužan* i *biti obavezan* povezuju kao sinonimne (objema je sinonim i stilski neutralan glagol *morati*). Razlika u uporabi tih sinonimnih izraza u odnosu na glagol *morati* opisuje se u uporabnoj napomeni uz podnatuknice *biti dužan* i *biti obavezan*, vidi 16. primjer.

16. primjer: Obrada podnatuknice *biti dužan*

• **biti dužan**

Biti dužan znači imati obvezu što učiniti.

Ministar unutarnjih poslova dužan je Hrvatskom saboru najmanje jednom godišnje podnijeti pisano izvješće o obavljanju policijskih poslova.

Kazališno vijeće dužno je pismeno izvijestiti osnivača o razlozima usvajanja odnosno neusvajanja izvješća.

Tko je dužan (što učiniti)? član (društva, udruge), dopredsjednik, isporučitelj usluge, izvođač (radova, sustava), korisnik usluge, ministarstvo, potrošač, predsjednik (društva, udruge), vlasnik (automobila, građevine), uprava, (kazališno, upravno) vijeće

Što je dužan (učiniti)? dostaviti (dokumentaciju, izvješće, potvrdu, presliku), isplatiti (naknadu, odštetu, osigurninu, otpremninu, plaću), platiti (članarinu, naknadu, odštetu, PDV, porez), obavijestiti (ministarstvo, policiju, poslodavca, potrošača), osigurati (prijevoz, provedbu, smještaj, sredstva, uvjete), pridržavati se (članka, kodeksa, odredbe, naputka, propisa, uputa)

◦ Izraz *biti dužan* (u pravilu u trećemu licu prezenta: *dužan je / dužni su*) značajka je administrativnoga stila i čest je u ugovorima, pravilnicima, zakonima i propisima. U

tome stilu taj izraz nije pogrešno upotrebljavati, a u ostalim stilovima standardnoga jezika bolje je umjesto njega upotrebljavati glagol *morati*: *mora, moraju*.

SINONIM: morati 1., biti obvezan, v. pod obvezan

3. Zaključak

E-rječnici, osobito mrežni (engl. web-born), otvaraju mnoge mogućnosti koje tiskani rječnici nemaju i omogućuju donošenje veće količine relevantnih podataka. Također, alati koji se upotrebljavaju pri njihovoj izradi, što se u radu pokazuje na primjeru *Hrvatskoga mrežnoga rječnika – Mrežnika*, omogućuju laku provjeru nekih jezičnih činjenica, a to za posljedicu ima i revidiranje / dodatnu razradu normativnih preporuka te bolji uvid u pragmatičke činjenice. U ovome se poglavlju sve to pokazuje na primjeru obrade administrativizama, funkcionalne kategorije koja je oskudno obrađena u tiskanim rječnicima hrvatskoga jezika te se objašnjavaju smjernice kojima se u obradi administrativizama vode urednici i autori *Mrežnika*. Pokazuje se da se riječima i izrazima tipičnima za određeni funkcionalni stil u mrežnome rječniku može pristupiti mnogo kompleksnije nego u tiskanome rječniku, a korpusne pretrage s pomoću korpusnoga alata skica riječi zbog jednostavnoga uvida u kolokacijski i funkcionalni potencijal jezične jedinice često za posljedicu imaju reviziju njezina normativnoga statusa te omogućuju bolji uvid u njezinu funkcionalnu i pragmatičku vrijednost. Osobito se važnom pokazuje mogućnost donošenja uporabnih napomena.

Izvori i literatura

- Alerić, Marko. 2011. *Poslovni jezični savjetnik*. Hrvatska gospodarska komora. Zagreb.
- Babić, Stjepan. 1990. *Hrvatska jezikoslovna čitanka*. Globus. Zagreb.
- Barbić, Jakša. 2013. Jezik u propisima. *Jezik u pravu*. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.
- Bilić, Marija i dr. 2011. *Lektorska bilježnica*. HRT. Zagreb.
- Brabec, Ivan. 1984. *100 jezičnih savjeta*. Školske novine. Zagreb.
- Čubrić Javornik, Mirjana. 2016. Kako prevesti modalni glagol *shall* u pravnome tekstu? *Hrvatski jezik* 3/1. 28–29.
- Dulčić, Mihovil. 1997. *Govorimo hrvatski*. Naprijed, Biblioteka Hrvatski radio. Zagreb.
- Hrvatski jezični portal <http://hjp.znanje.hr/>. (pristupljeno 3. veljače 2019.).
- Hudeček, Lana. 2016. Je li agencija regulatorna ili regulativna? *Hrvatski jezik* 3/2. 28–29.
- Hudeček, Lana. 2020. Administrativizmi u rječniku (na primjeru *Hrvatskoga mrežnog rječnika Mrežnika*). *Zbornik radova sa znanstvenoga skupa Od norme do uporabe 2*. Ur. Glušac, Maja. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku – Hrvatska sveučilišna naklada. Osijek – Zagreb. 53–76.
- Hudeček, Lana; Lewis, Kristian; Mihaljević, Milica. 2011. Pleonazmi u hrvatskome standardnom jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 37/1. 41–72.

-
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka (ur.) 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine. Zagreb.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka. 2010. *Jezični savjeti*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lehman, Christian. 2005. *Pleonasm and hypercharacterization*. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.199.9333&rep=rep1&type=pdf> (pristupljeno 1. veljače 2019.).
- Lewis, Kristian. 2018. Kada radimo *party* za ekipu. *Hrvatski jezik* 5/2. 28–29.
- Matešić, Mihaela; Marot Kiš Danijela. 2015. Pragmatika gramatičkih oblika: morfološka i sintaktička sredstva kao načini za iskazivanje uljudnosti. *Fluminensia* 27/2. 103–116.
- Mrčela, Marin. 2013. Jezik u presudama. *Jezik u pravu*. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.
- Mrčela, Marin; Lewis, Kristian. 2016. *Pravno nazivlje i hrvatski jezik*. Udruga hrvatskih sudaca. Zagreb.
- Opačić, Nives. 2009. *Reci mi to kratko i jasno*. Novi Liber. Zagreb.
- Pavešić, Slavko (ur.) 1971. *Jezični savjetnik s gramatikom*. Matica hrvatska. Zagreb.
- Pranjeković, Ivo. 1996. Funkcionalni stilovi i sintaksa. *Suvremena lingvistika* 41/4. 519–527.
- Pezo, Vladimir (ur.) 2007. *Pravni leksikon*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- Rožić, Vatroslav. 2013. *Barbarizmi u hrvatskom jeziku*. Tisak i naklada knjižare L. Hartmana. Zagreb.
- Silić, Josip; Pranjeković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga. Zagreb.
- Silić, Josip. 2006. *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb.
- Šonje, Jure (ur.) 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga. Zagreb.
- Težak, Stjepko. 1991. *Hrvatski naš svagda(š)nji*. Školske novine. Zagreb.